

1 Jakým způsobem se vyhotovuje pořízení pro případ smrti (závěť, společná závěť, dědická smlouva)?**Obecné formy pořizování závěti**

Závěť se kromě výjimečných situací pořizuje v písemné formě. Datum je s ohledem na právní jistotu nezbytnou náležitostí závěti. Společná závěť více osob je podle práva České republiky nepřípustná.

Závěť lze podle českého práva pořídit jedním z následujících způsobů:

závěť, kterou napíše a podepíše zůstavitel vlastní rukou

zůstavitel může závěť sepsat i jinak, než vlastní rukou, pokud ji vlastnoručně podepíše a před dvěma současně přítomnými svědky výslovně prohlásí, že listina obsahuje jeho poslední vůli. Svědkové listinu podepíší a připojí doložku, že jsou svědky a údaje, podle nichž lze identifikovat, pokud je zůstavitel nevidomý, projeví vůli před třemi současně přítomnými svědky v listině, kterou musí nahlas přečíst svědek, který závěť nepsal. Pokud má zůstavitel jiné smyslové postižení a nemůže číst nebo psát, pak mu musí být obsah závěti tlumočen způsobem dorozumívání, které ovládá jak zůstavitel, tak všichni svědci,

zůstavitel může sepsat závěť též ve formě notářského zápisu.

Pořizování závěti ve zvláštních případech

Zvláštní pravidla platí pro pořizování závěti za extrémních podmínek, zejména v ohrožení života.

Pokud je zůstavitel pro nenadálou událost v patrném a bezprostředním ohrožení života, nebo pokud se nachází v místě, kde je následkem mimořádné události (válka, přírodní katastrofa) společenský styk ochromen natolik, že nemůže závěť pořídit jinak, pak může pořídit ústně před třemi současně přítomnými svědky. Je-li zůstavitel naživu, pozbývá ústní závěť platnosti po dvou týdnech od dne pořízení.

Pokud je důvodná obava, že by zůstavitel mohl zemřít dříve, než by mohl sepsat závěť u notáře, pak může zaznamenat závěť před dvěma svědky starosta obce, na jejímž území se zůstavitel nachází. Takováto závěť platí po tři měsíce od okamžiku, kdy může zůstavitel poprvé pořídit závěť u notáře. Jde o tzv. vesnický testament (*dorf testament*).

Z vážného důvodu může na palubě českého letadla nebo námořního plavidla zaznamenat závěť za přítomnosti dvou svědků velitel letadla nebo lodi, či jeho zástupce. Platnost této závěti je taktéž omezená na tři měsíce.

Poslední vůli vojáka může při účasti v ozbrojeném konfliktu zaznamenat velitel jednotky nebo jiný důstojník za přítomnosti dvou svědků. Stejně jako v předchozích případech je platnost takové závěti omezena na tři měsíce.

Dědická smlouva

Dědickou smlouvou může zletilý a plně svéprávný zůstavitel povolat dědice nebo odkazovníka. Může jím být jak druhá smluvní strana, tak i třetí osoba.

Dědickou smlouvu nemůže zůstavitel jednostranně odvolat.

Dědickou smlouvou může zůstavitel pořídit nejvýše o třech čtvrtinách pozůstalosti, čtvrtina pozůstalosti musí zůstat volná, zůstavitel však o ní může pořídit závětí.

Manželé se mohou dědickou smlouvou povolat za dědice navzájem. Smlouva může stanovit, že práva a povinnosti z dědické smlouvy se rozvodem manželství ruší.

Dědickou smlouvou je možné pořídit pouze ve formě veřejné listiny, tj. ve formě notářského zápisu.

2 Mělo by být pořízení registrováno? Pokud ano, jakým způsobem?

V roce 2001 byla zřízena Centrální evidence závětí. Od 1. ledna 2014, v souvislosti s celkovou rekodifikací soukromého práva v České republice, byla tato evidence závětí nahrazena Evidencí právních jednání pro případ smrti. Tato evidence je neveřejný seznam v elektronické podobě, který vede, provozuje a spravuje Notářská komora České republiky. V Evidenci právních jednání pro případ smrti se evidují listiny o těchto právních jednáních zůstavitele učiněných pro případ smrti:

závěti, dovětku, dědické smlouvě,

prohlášení o vydědění a prohlášení o tom, že dědic, jemuž svědčí zákonná dědická posloupnost, pozůstalosti nenabude,

příkazání započtení na dědický podíl, není-li takové příkazání obsaženo v závěti,

povolání správce pozůstalosti, není-li povolán v závěti,

smlouvě o zřeknutí se dědického práva,

zrušení právních jednání podle písmen a) až e).

Vyhotoví-li notář jednu z uvedených listin ve formě notářského zápisu, nebo přijal-li tuto listinu, která nebyla pořízena notářským zápisem, do notářské úschovy, zapíše pomocí elektronického přenosu dat do uvedené evidence údaje o takové listině a o jejím pořizovateli.

Listiny o právním jednání zůstavitele pro případ smrti, které nemají formu notářského zápisu, se evidují jen, jsou-li v notářské úschově.

3 Existují nějaká omezení svobodného nakládání s majetkem v případě smrti (např. povinný dědický podíl)?**Povinný díl - obecné informace**

Nepominutelnými dědici zůstavitele jsou jeho potomci. Nepominutelný dědic, který (i) se nezřekl dědického práva, příp. práva na povinný díl, (ii) je dědicky způsobilý a který (iii) nebyl platně vyděděn, má právo na povinný díl, příp. na jeho doplnění, jestliže byl zůstavitelem v pořízení pro případ smrti zcela nebo zčásti opominut, tedy se mu nedostalo ať již v podobě dědického podílu nebo odkazu hodnotově ani toho, co představuje jeho povinný díl. Pozůstalý manžel ani předci zůstavitele nepominutelnými dědici nejsou. Nezletilým potomkům se přitom musí dostat aspoň tolik, kolik činí tři čtvrtiny jejich dědického podílu ze zákona, a zletilým potomkům aspoň tolik, kolik činí jedna čtvrtina jejich dědického podílu ze zákona. Pokud závěť tomu odporuje a pokud zůstavitel nepominutelného dědice ze zákonem vymezených důvodů nevydělil, má nepominutelný dědic právo na výplatu peněžité částky, rovnající se hodnotě jeho povinného dílu. Jestliže zůstavitel byl vdovec a měl dvě děti, dědický podíl každého z nich je jedna polovina. Pokud by jedno z nich bylo nezletilé, jeho povinný díl jsou tři osminy, u zletilého potomka je povinný díl ve výši jedna osmina.

§ 704 občanského zákoníku navíc uvádí: „Má-li být rodinný závod rozdělen při dělení pozůstalosti soudem, má na něj člen rodiny zúčastněný na jeho provozu přednostní právo“.

Zvláštní případy

Pokud byl nepominutelný dědic v závěti (vědomě) opomenut, aniž by byl vyděděn, ale dopustil se jednání, které naplňuje některý ze zákonných důvodů vydědění, považuje se ono opomenutí za vydědění učiněné mlčky a po právu, a v takovém případě nemá tento potomek právo na povinný díl.

Pokud byl nepominutelný dědic v závěti opomenut jen proto, že zůstavitel o něm při pořízení pro případ smrti nevěděl (např. se zůstavitel domníval, že potomek již zemřel, anebo neměl vůbec povědomost o tom, že určitá osoba je jeho potomkem), náleží mu povinný díl, jaký mu náleží podle zákona.

Možnost zřeknout se práva na povinný díl

Práva na povinný díl se může nepominutelný dědic zřeknout smlouvou se zůstavitelem, která musí být sepsána ve formě notářského zápisu. Stejnou formou se lze zřeknout i dědického práva, a to i ve prospěch jiné osoby. Zřeknutí ve prospěch této jiné osoby platí, stane-li se dědicem.

Od zřeknutí se dědického práva, nebo jen práva na povinný díl, ke kterému dochází smlouvou uzavřenou se zůstavitelem (za jeho života) ve formě notářského zápisu, je nutno odlišit odmítnutí dědictví a vzdání se dědictví (dědictví se může vzdát dědic, který dědictví neodmítl). K odmítnutí dědictví nebo k vzdání se dědictví může dojít až po smrti zůstavitele.

Jiná omezení

Zůstavitel může v závěti uvádět podmínky, doložení času nebo příkazy, nebo přikázat, že po smrti dědice přejde dědictví na jiného dědice (svěřenské nástupnictví). Takové doložky však nesmí směřovat ke zřejmému obtěžování dědice nebo odkazovніка ze zjevné svévole zůstavitele a nesmí zjevně odporovat veřejnému pořádku.

Zůstavitel nesmí přikázat, aby dědic nebo odkazovník uzavřel manželství, nebo aby manželství neuzavřel či aby v manželství setrval. Zůstavitel však může zřídit někomu právo na dobu do uzavření manželství.

Pokud jsou všichni dědici (resp. svěřenští nástupci) zůstavitelovými současnými, není omezena řada, v níž mají dle zůstavitelova pořízení pro případ smrti po sobě tito dědici (za splnění daných podmínek) následovat. Pokud některý z dědiců v době smrti zůstavitele ještě nežil, končí zůstavitelem určená posloupnost dědiců tehdy, když dědictví nabude první takový dědic.

Svěřenské nástupnictví zanikne nejpozději uplynutím sta let od smrti zůstavitele. Pokud však má svěřenský nástupce získat dědictví po smrti dědice, který je zůstavitelovým současným, pak svěřenské nástupnictví zanikne až poté, co po tomto dědici nabude dědictví první svěřenský nástupce.

4 Pokud pořízení pro případ smrti neexistuje, kdo dědí a kolik?

Pokud zůstavitel nesespal závěť či dovětek nebo neuzavřel dědickou smlouvu, dědí jeho dědici ze zákona, a to v šesti dědických třídách. Osoby v těchto třídách uvedené připadají v úvahu jako dědici postupně podle tříd s tím, že dědicové z nižších tříd vylučují dědice z vyšších tříd, např. dědí-li dědici v první dědické třídě, dědici v druhé třídě nedědí nic. Teprve pokud nedědí dědici v první dědické třídě, dědí dědici ve třídě druhé. Dědické podíly uvedené v zákoně platí pouze tehdy, pokud se dědici před soudem nedohodnou jinak. Pokud zůstavitel nesespal pořízení pro případ smrti (závěť, dědickou smlouvu nebo dovětek), nebo pokud to zůstavitel v pořízení pro případ smrti umožnil (nezakázal), mohou si dědici vzájemnou dohodou učiněnou před soudem rozdělit pozůstalost jakkoli.

Jednotlivé dědické třídy

V první třídě dědiců dědí rovným dílem zůstavitelovy děti a jeho manžel. Pokud měl zůstavitel se svým manželem majetek ve společném jmění manželů, nejprve soud vypořádá společné jmění manželů tak, že část tohoto jmění připadne pozůstalému manželu a část (zpravidla polovina) připadne do dědictví. Jméni, které připadne do dědictví, dědí manžel a děti zůstavitele rovným dílem. Do podílu manžela se nezapočítává, co nabyl v rámci vypořádání společného jmění. V České republice občanský zákoník nečiní rozdílu mezi dětmi narozenými v manželství, nebo mimo manželství, dětmi vlastními (pokrevními) nebo adoptovanými.

Pokud nedědí některé ze zůstavitelových dětí (např. pokud by se zřeklo dědického práva ještě za života zůstavitele, nebo by dědictví odmítlo, anebo pokud by se nedožilo zůstavitele), pak dědický podíl, který připadá na toto dítě, dědí rovným dílem jeho děti. Stejně pravidlo se uplatní i pro vzdálenější potomky. Pokud zůstavitel neměl manžela, ale měl děti, dědí všechno jmění zůstavitele jeho děti (případně jejich potomci, viz výše). Pokud ovšem zůstavitel měl manžela, ale byl bezdětný, pak manžel zůstavitele veškeré jmění sám nedědí, nýbrž dědí spolu s dědici ve druhé dědické třídě.

Ve druhé třídě dědiců dědí zůstavitelův manžel, zůstavitelovy rodiče a osoby, které se zůstavitelem žily nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti, a z toho důvodu o společnou domácnost zůstavitele pečovaly, nebo byly svou výživou odkázány na zůstavitele. Všechny tyto osoby, kromě manžela, dědí rovným dílem, zůstavitelův manžel však dědí vždy nejméně polovinu pozůstalosti. Pokud by tedy zůstavitel měl manžela a oba rodiče, pak manžel dědí polovinu pozůstalosti a každý z rodičů čtvrtinu.

Manžel i kterýkoli z rodičů může ve druhé dědické třídě zdědit celou pozůstalost. Pokud však zůstavitel měl spolužijící osobu, ale neměl ani manžela, ani rodiče, pak spolužijící osoba celou pozůstalost nenabude, nýbrž dědí spolu s ostatními dědici ve třetí dědické třídě.

Ve třetí třídě dědiců dědí rovným dílem zůstavitelovi sourozenci a jeho spolužijící osoba. Pokud nedědí některý ze sourozenců, pak podíl tohoto sourozence dědí jeho děti, tj. synovci či neteře zůstavitele (taktéž rovným dílem). Kterýkoli z těchto dědiců může zdědit celou pozůstalost.

Pokud nedědí ani zůstavitelovi sourozenci, ani spolužijící osoby, pak dědí v čtvrté třídě dědiců rovným dílem prarodiče zůstavitele.

Pokud nedědí nikdo z prarodičů zůstavitele, dědí v páté třídě dědiců prarodiče rodičů zůstavitele (prararodiče). Prarodičům zůstavitelova otce připadá polovina dědictví, prarodičům zůstavitelovy matky druhá polovina. Obě dvojice prarodičů se dělí rovným dílem o polovinu, která na ně připadá.

Nedědí-li jednotlivý člen dvojice, připadne uvolněná osmina druhému členu. Nedědí-li dvojice, připadne tato čtvrtina druhé dvojici téže strany. Nedědí-li ani jedna dvojice téže strany, připadá dědictví dvojicím druhé strany ve stejném poměru, v jakém se dělí o polovinu dědictví, která jim připadá přímo.

Konečně v šesté třídě dědiců, nedědí-li nikdo z dříve uvedených dědiců, dědí rovným dílem děti dětí sourozenců zůstavitele (dětí synovců a neteří) a děti prarodičů zůstavitele (strýcové a tety). Nedědí-li některý ze strýců či tet, dědí na ně připadající podíl jejich děti (bratrance a sestřenice zůstavitele).

Pokud nedědí žádný z dědiců, připadá majetek státu a hledí se na něj, jako by byl dědicem.

5 Který orgán je příslušný:

5.1 v dědických věcech?

5.2 k přijetí prohlášení o odmítnutí nebo přijetí dědictví?

5.3 k přijetí prohlášení o odmítnutí nebo přijetí odkazu?

5.4 k přijetí prohlášení o odmítnutí nebo přijetí povinného dědického podílu?

Pro celé řízení o pozůstalosti (včetně otázek odmítnutí či přijetí dědictví, odkazu, nebo uplatnění povinného dílu) je příslušný okresní soud. Ten podle předem daného rozvrhu práce pověří vedením pozůstalostního řízení notáře, který poté jedná a v řízení rozhoduje jménem soudu. České právo nepřipouští, aby si účastníci pozůstalostního řízení vybrali svého notáře.

6 Stručný popis postupu k vypořádání dědické věci podle vnitrostátního práva, včetně vypořádání majetku a jeho rozdělení (včetně informací o tom, zda byl postup k vypořádání dědické věci zahájen soudem, nebo zda jej zahájil jiný příslušný orgán bez návrhu)

Který soud je příslušný

Pokud je dána pravomoc českého soudu, pak je k řízení o pozůstalosti příslušný ten okresní soud, v jehož obvodu měl zůstavitel evidováno místo trvalého, popř. jiného pobytu v příslušném informačním systému. Pokud zůstavitel neměl žádné místo trvalého, popř. jiného pobytu evidováno, pak je příslušný ten

soud, v jehož obvodu zůstavitel skutečně bydlel (kde měl bydliště) a nelze-li zjistit ani toto místo, pak je příslušný soud, v jehož obvodu se naposledy zdržoval.

Pokud se zůstavitel v České republice ani nezdržoval, pak je příslušný ten soud, v jehož obvodu měl zůstavitel nemovitosti. Pokud zůstavitel neměl na území České republiky žádné nemovitosti (a příslušnost soudu není dána jedním z předchozích způsobů), pak je příslušný ten soud, v jehož obvodu zůstavitel zemřel (kde došlo k nálezu těla zemřelého).

Kdy český soud zahájí pozůstalostní řízení

Soud zahájí řízení o pozůstalosti bez návrhu, jakmile se dozví o smrti zůstavitele. Smrt člověka příslušnému soudu oznamuje matriční úřad. Soud se však o smrti zůstavitele může dozvědět i jiným způsobem, např. od policie, od zdravotnického zřízení nebo od případných dědiců.

Soud zahájí řízení o pozůstalosti také tehdy, pokud mu to navrhne ten, kdo si činí právo na pozůstalost jako dědic. Pokud soud zjistí, že není místně příslušný, předá dědickou věc příslušnému soudu. Dědická věc však může být předána jinému soudu i z důvodu tzv. vhodnosti, např. z důvodu toho, že v obvodu jiného soudu mají bydliště dědicové zůstavitele.

Průběh řízení

Soud nejprve v rámci předběžných šetření zjistí informace o zůstaviteli, jeho majetku, dlužích, okruhu dědiců a o tom, zda zůstavitel zanechal závět či jiné pořízení pro případ smrti. Tyto informace soud obvykle zjistí z veřejných seznamů, z evidence právních jednání pro případ smrti, z evidence listin o manželském majetkovém režimu a v neposlední řadě také výsledkem té osoby, která se postarala o pohřeb zůstavitele.

V případech, kdy to zákon vyžaduje, nebo je-li to z jiného důvodu potřebné, soud zároveň činí neodkladná opatření k zabezpečení pozůstalosti, tj. zejména soupis a závěru pozůstalosti.

Po ukončení předběžných šetření soud nařídí jednání a poučí v úvahu připadající dědice o jejich dědickém právu a o právu vyhradit si soupis pozůstalosti.

Pokud si některý z dědiců vyhradí soupis pozůstalosti, soud nařídí soupis.

Pokud měl zůstavitel majetek ve společném jmění manželů, soud na základě sdělení účastníků sestaví seznam tohoto majetku a seznam společných pasiv a určí jeho cenu. Ke jmění, které je mezi účastníky sporné, se nepřihlíží. Poté má pozůstalý manžel možnost uzavřít s dědici dohodu o vypořádání společného jmění manželů. Dohoda stanoví, který majetek připadne do pozůstalosti a který pozůstalému manželovi, přitom není třeba respektovat zásadu, že podíly obou manželů jsou stejné. Je možné uzavřít i takovou dohodu, podle níž veškerý společný majetek připadne pozůstalému manželovi a do pozůstalosti nepřipadne ze společného jmění nic.

Dohoda pozůstalého manžela s dědici o vypořádání společného jmění manželů nesmí odporovat zákonu nebo nařízení zůstavitele, které uvedl ve svém pořízení pro případ smrti. V takovém případě soud dohodu neschválí.

Pokud soud neschválí dohodu o vypořádání společného jmění manželů, nebo pokud taková dohoda není uzavřena, pak soud vypořádá společné jmění manželů sám, přitom se řídí těmito pravidly:

podíly obou manželů na vypořádávaném jmění jsou stejné,

každý z manželů nahradí to, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho výhradní majetek,

každý z manželů má právo žádat, aby mu bylo nahrazeno, co ze svého výhradního majetku vynaložil na společný majetek,

přihlédne se k potřebám nezaopatřených dětí,

přihlédne se k tomu, jak se každý z manželů staral o rodinu, zejména jak pečoval o děti a o rodinnou domácnost,

přihlédne se k tomu, jak se každý z manželů zasloužil o nabytí a udržení majetkových hodnot náležejících do společného jmění.

Po případném vypořádání společného jmění manželů soud sestaví seznam aktiv a pasiv pozůstalosti. Přitom soud vychází zejména z údajů dědiců, a pokud byl nařízen soupis pozůstalosti, pak ze soupisu pozůstalosti. Ke spornému majetku ani ke sporným pasivům se nepřihlíží.

Soud ocení majetek v pozůstalosti zpravidla podle souhlasného prohlášení dědiců, jen výjimečně je k ocenění třeba znaleckého posudku.

Pokud zůstavitel nezanechal pořízení pro případ smrti, mohou se dědici dohodnout o rozdělení pozůstalosti jakkoli. Soud potvrdí dědicům nabytí dědictví podle této dohody. Nedohodnou-li se, soud jim potvrdí nabytí dědictví podle podílů vyplývajících ze zákona. Na žádost dědiců soud pozůstalost mezi dědice rozdělí sám.

Pokud zůstavitel ve svém pořízení pro případ smrti přikázal, jak má být pozůstalost rozdělena, soud potvrdí dědicům nabytí pozůstalosti podle tohoto nařízení. V opačném případě se dědici mohou dohodnout, jak se mezi ně pozůstalost rozdělí. Odlišnou výši dědických podílů si však mohou dědici dohodnout pouze tehdy, pokud to zůstavitel výslovně připustil.

Uplatnil-li nepominutelný dědic právo na povinný díl, mohou se s ním ostatní dědici dohodnout o vypořádání povinného dílu (odstupném). Jinak je potřeba pro výpočet povinného dílu nařídit soupis pozůstalosti.

Před vydáním rozhodnutí o pozůstalosti musí být soudy prokázáno, že splatné odkazy byly splněny a že ostatní odkazovníci byli vyrozuměni o svém právu na odkaz.

7 Jak a kdy se člověk stane dědicem nebo odkazovníkem?

Smrtí zůstavitele vzniká jeho dědicům dědické právo. Pokud není nabytí majetku z pozůstalosti na základě zůstavitelova pořízení pro případ smrti odloženo např. podmínkou (dědic nabude dědictví, až vystuduje vysokou školu) nebo doložením času (po uplynutí lhůty), nabývá dědictví již smrtí zůstavitele jeden nebo více dědiců. O tom, kdo dědictví takto nabyt, rozhodne soud na základě výsledků pozůstalostního řízení. Pokud zůstavitel ve svém pořízení pro případ smrti nabytí dědictví odložil (podmínkou, doložením času), pak smrtí zůstavitele nabývá dědictví jeden nebo více dědiců předních, po splnění podmínky (uplynutí lhůty) nabývá dědictví jeden nebo více dědiců následných. O přechodu dědictví z dědiců předních na dědice následné rozhoduje soud v samostatném řízení.

Rozhodnutí o dědictví vydává jménem soudu notář, kterého pověřil provedením úkonů v řízení o pozůstalosti příslušný okresní soud. Notář, notářský kandidát a koncipient mají v řízení o pozůstalosti při provádění úkonů soudního komisaře všechna oprávnění, která přísluší soudu jako orgánu veřejné moci při výkonu soudnictví.

Odkazovník nabývá smrtí zůstavitele právo na odkaz a musí být ještě před skončením pozůstalostního řízení vyrozuměn o tomto svém právu. Splatné odkazy musí být ještě před skončením pozůstalostního řízení vyplaceny.

Zřeknutí se dědického práva, odmítnutí dědictví, vzdání se dědictví

Dědického práva se lze předem zříci smlouvou se zůstavitelem ve formě notářského zápisu.

Po smrti zůstavitele může dědic dědictví odmítnout výslovným prohlášením vůči soudu do jednoho měsíce ode dne, kdy byl dědic o tomto právu poučen.

Pokud dědic žije v zahraničí, může odmítnout do tří měsíců od tohoto poučení. Tuto lhůtu lze z vážných důvodů prodloužit, nelze ji však prodloužit poté, co tato lhůta uplyne (nelze prominout uplynutí lhůty). Uplynutím této lhůty platí, že dědic dědictví neodmítl.

Nepominutelný dědic může dědictví odmítnout s výhradou povinného dílu, tzn., může např. odmítnout dědictví z pořízení pro případ smrti, aniž by ztratil právo na povinný díl. To je do určité míry výjimka z obecného pravidla, podle kterého se dědic nemůže zprostit povinnosti založené mu pořízením pro případ smrti tím, že odmítne dědictví z tohoto pořízení a současně bude uplatňovat své právo jako dědic ze zákona – může se stát buď dědicem z pořízení pro případ smrti, anebo může dědictví odmítnout. Prohlášení o odmítnutí či neodmítnutí dědictví nelze odvolat.

Dědictví nemůže odmítnout ten, kdo dal svým počínáním najevo, že dědictví odmítnout nechce, zejména tak, že nakládá s majetkem, který patří do pozůstalosti.

Dědictví je možné se i vzdát, a to ve prospěch druhého dědice. Vzdá-li se dědictví neopominutelný dědic, vzdává se tím také práva na povinný díl, přičemž toto rozhodnutí je účinné i ve vztahu k jeho potomkům. Účinnost vzdání se dědictví ve prospěch druhého dědice je podmíněna souhlasem tohoto druhého dědice s takovým aktem. Dědic, který se dědictví vzdal, se však tímto aktem nezbavuje povinnosti splnit příkaz, nařízení odkazu nebo jiné opatření, které podle zůstavitelovy vůle může a má splnit jen osobně.

8 Jsou dědicové odpovědní za dluhy zůstavitele? Pokud ano, za jakých podmínek?

Dědici mají na výběr, zda uplatní své právo na výhradu soupisu pozůstalosti, nebo zda ji neuplatní. Pokud dědic neuplatní soupis pozůstalosti, pak hradí dluhy zůstavitele v plném rozsahu. Je-li více dědiců, kteří neuplatnili výhradu soupisu, odpovídají společně a nerozdílně. Dědic, který neuplatnil výhradu soupisu, odpovídá za všechny dluhy i v případě, že soud sepsal majetek z jiného důvodu (např. proto, že výhradu soupisu učinil jiný dědic).

Pokud dědic uplatní výhradu soupisu, pak soud provede soupis pozůstalosti. Dědic, který učinil výhradu soupisu, odpovídá za dluhy zůstavitele jen do výše ceny nabytého dědictví. Je-li více takových dědiců, odpovídají společně a nerozdílně, každý však jen do výše toho, co z dědictví nabyl.

V některých případech soud nařídí soupis pozůstalosti i tehdy, pokud o to žádný z dědiců nepožádá, zejména pak z důvodu ochrany nezletilých dědiců, dědiců, jejichž pobyt není znám, nebo věřitelů zůstavitele.

V některých případech může soud rozhodnout o tom, že soupis pozůstalosti bude nahrazen seznamem pozůstalostního majetku, který vyhotoví správce pozůstalosti, nebo společným prohlášením o pozůstalostním majetku, které vyhotoví a podepíší všichni dědicové.

9 Jaké dokumenty a/nebo informace se obvykle vyžadují pro účely registrace nemovitého majetku?

Zápis práv do katastru nemovitostí upravuje zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon).

V katastru nemovitostí se evidují

pozemky v podobě parcel,

budovy, kterým se přiděluje číslo popisné nebo evidenční, pokud nejsou součástí pozemku nebo práva stavby,

budovy, kterým se číslo popisné ani evidenční nepřiděluje, pokud nejsou součástí pozemku ani práva stavby, jsou hlavní stavbou na pozemku a nejde o drobné stavby,

jednotky vymezené podle občanského zákoníku,

jednotky vymezené podle zákona č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů), ve znění pozdějších předpisů,

právo stavby,

vodní díla.

Věcná práva nabytá děděním se do katastru nemovitostí zapisují na základě rozhodnutí nebo veřejné listiny o dědictví vydané v některém z členských států a potvrzením vydaným soudem nebo příslušným orgánem členského státu původu nebo evropským dědickým osvědčením (dále jen „listiny“).

Místně příslušný ke vkladovému řízení je katastrální úřad, v jehož územním obvodu se nemovitý majetek nachází.

V listinách pro zápis práv do katastru nemovitostí (rozhodnutí o dědictví, veřejná listina, evropské dědické osvědčení) musí být nemovitosti označeny podle § 8 zákona č. 256/2013 Sb.:

Pozemek parcelním číslem a údajem zda se jedná o stavební parcelu a názvem katastrálního území, ve kterém leží.

Pozemek, který je evidován zjednodušeným způsobem, parcelním číslem podle dřívější pozemkové evidence s uvedením, zda se jedná o parcelní číslo podle pozemkového katastru, přidělového operátu, scelovacího operátu nebo evidence nemovitostí a názvem katastrálního území, ve kterém leží.

Budova, která není součástí pozemku ani práva stavby parcelním číslem pozemku, na němž je postavena, číslem popisným nebo evidenčním (pokud nemá číslo, uvede se způsob využití budovy) a názvem části obce kde se nachází.

Jednotka označením budovy, v níž je vymezena nebo označením pozemku nebo práva stavby, pokud je budova, v níž je vymezena jeho součástí; číslem jednotky a pojmenováním jednotky, případně označením, že se jedná o rozestavěnou jednotku.

Právo stavby parcelním číslem, údajem zda se jedná o stavební parcelu a názvem katastrálního území pozemku, ke kterému je zřízeno.

Vodní díla parcelním číslem, údajem zda se jedná o stavební parcelu, názvem katastrálního území a způsobem využití.

Listiny předkládané pro zápis práv do katastru nemovitostí musí splňovat náležitosti listiny pro zápis do katastru nemovitostí, její obsah musí odůvodňovat navrhovaný vklad práva a navrhovaný vklad práva musí navazovat na dosavadní zápisy v katastru nemovitostí.

V listinách musí být označeni dědicové nebo jiné oprávněné osoby jménem, adresou bydliště, rodným číslem nebo datem narození (právnícké osoby názvem, sídlem a identifikačním číslem, je-li přiděleno). Z listiny musí vyplývat podíly, jakými jednotliví dědicové nabývají práva k nemovitostem, případně jaká věcná práva jsou zřizována a osoby oprávněné a povinné. V rámci dědického řízení lze k nemovitostem kromě vlastnického práva zřídit právo stavby, věcné břemeno, zástavní právo, budoucí zástavní právo, podzástavní právo, předkupní právo, budoucí výměnek, přídatné spoluvlastnictví, svěřenský fond, zákaz zcizení nebo zatížení.

Týká-li se právo, které má být na základě listiny zapsáno do katastru nemovitostí, jen části pozemku, musí být s listinou spojen geometrický plán, který část pozemku vymezuje. Geometrický plán se považuje za součást listiny.

9.1 Je jmenování správce pozůstalosti povinné nebo povinné na vyžádání? Pokud je povinné nebo povinné na vyžádání, jaké kroky je třeba podniknout?

Zůstavitel může jmenovat správce pozůstalosti a/nebo vykonavatele závěti ve svém pořízení pro případ smrti.

Soud jmenuje správce pozůstalosti za účelem splnění poslední vůle na návrh dědice, který nechce věnovat čas a úsilí splnění poslední vůle. Návrh musí mít obecné náležitosti podání, tj. musí z něj být patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno.

I bez návrhu může soud jmenovat správce pozůstalosti pokud

vykonavatel závěti nebyl jmenován nebo odmítl spravovat pozůstalost nebo je zřejmě nezpůsobilý spravovat pozůstalost, a jestliže dědici nejsou schopni řádně spravovat pozůstalost,

je třeba vyhotovit seznam majetku patřícího do pozůstalosti, nebo

je k tomu jiný vážný důvod, nebo

pokud dosavadní správce pozůstalosti zemřel, byl odvolán, odstoupil, nebo byl omezen ve svéprávnosti a je nadále potřebné, aby tuto funkci někdo vykonával.

9.2 Kdo je oprávněn vykonávat pořízení pro případ smrti zůstavitele a/nebo spravovat pozůstalost?

O řádné splnění poslední vůle zůstavitele dbá vykonavatel závěti (byl-li povolán zůstavitelem). Není-li zároveň jmenován správce pozůstalosti, vykonává vykonavatel závěti též správu pozůstalosti.

Je-li povolán vykonavatel závěti a zároveň též povolán nebo jmenován správce pozůstalosti, pak správce pozůstalosti spravuje pozůstalost podle pokynů vykonavatele závěti.

Je-li povolán/jmenován správce pozůstalosti, ale není povolán vykonavatel závěti, pak správce pozůstalosti spravuje pozůstalost. Navrhne-li to dědic, soud mu též uloží, aby se postaral o splnění poslední vůle zůstavitele.

Není-li povolán/jmenován správce pozůstalosti, ani povolán vykonavatel závěti, spravují pozůstalost společně všichni dědicové. Dědicové si též mohou dohodnout, že pozůstalost bude spravovat jen některý z nich.

9.3 Jaké pravomoci má správce pozůstalosti?

Ten, kdo spravuje pozůstalost, vykonává pouze prostou správu pozůstalosti. To znamená, že činí pouze to, co je nutné k zachování majetku. Může při tom vykonávat všechna práva týkající se spravovaného majetku. Kdo spravuje pozůstalost, může z pozůstalosti něco zcizit nebo použít jako jistotu, vyžaduje-li to zájem na zachování hodnoty nebo podstaty spravovaného majetku, jinak za protiplnění. Za stejných podmínek může změnit účel spravovaného majetku. Správce dědictví nebo vykonavatel závěti může učinit úkon přesahující rozsah prosté správy, souhlasí-li s tím dědici. Nedohodnou-li se dědici nebo je-li dědicem osoba pod zvláštní ochranou, vyžaduje se souhlas soudu.

Vykonavatel závěti dbá o řádné splnění poslední vůle zůstavitele s péčí řádného hospodáře. Náleží mu všechna práva potřebná k splnění jeho úkolů, včetně práva před soudem hájit platnost závěti, namítat nezpůsobilost dědice nebo odkazovníka a vůbec dbát o splnění zůstavitelových pokynů. Zůstavitel může v závěti určit vykonavateli i jiné povinnosti.

10 Jaké dokumenty se běžně vydávají podle vnitrostátního práva v průběhu nebo na konci řízení o dědictví k prokázání statusu a práv oprávněných osob? Mají specifické důkazní účinky?

Řízení o pozůstalosti je skončeno vydáním usnesení o dědictví. V něm jsou výslovně deklarována práva a povinnosti související s pozůstalostí. Účastník má právo podat odvolání proti tomuto usnesení do patnácti dnů ode dne, kdy mu bylo doručeno. Marným uplynutím této lhůty nabývá rozhodnutí právní moci. Pravomocné usnesení slouží jako doklad o právech a povinnostech v něm uvedených. Usnesení má status veřejné listiny.

Ještě před pravomocným skončením řízení může soud vydat úřední potvrzení o skutečnostech známých ze soudního spisu. I toto potvrzení je veřejnou listinou.

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu [Vaše Evropa](#).

Velice uvítáme jakoukoli [zpětnou vazbu](#) ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Poslední aktualizace: 14/12/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.